

Munkatársak: Bótsch Enikő, Könczöl Laura és Radics András régésztechnikusok, Vida Ágnes rajzoló.

V. SZÉKELY GYÖRGY

457. Városföld, Virágh-tanya

(Bács-Kiskun megye) Ő?

A Városföld–Algyő stratégiai gázvezeték nyomvonalával érintett MOL VF 1. jelű lelőhelyen 2008. március 3–17. között próbafeltárással összesen 464 m²-t kutattunk. A gépi humuszolás és a finomnyesés után elszórtan különféle régészeti objektumok foltjai rajzolódtak ki az előzetesen kitűzött lelőhely 90 m-es hosszában. Az objektumok megoszlása a következő: 3 árok, 2 gödör, 3 cölöplyuk. A 2 gödör a betöltése alapján recensnek bizonyult.

A feltárás során egy őskori(?) település néhány objektuma került elő. A kutatáselvényben jelentkező párhuzamos árokban gyér leletanyagot találtunk. A lelőhely centruma kívül esik a gázvezeték nyomvonalán.

Munkatársak: Könczöl Laura, Radics András régésztechnikusok.

V. SZÉKELY GYÖRGY

458. Vásárosnamény, Bende-tagtól délre

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U

2007. április 18-án végzett terepjárásunk során a vasúttól mintegy 400 m-re az út K-i oldalán egy lefutó homokos dombhát peremén lokalizáltuk a MOL 34. jelű lelőhelyet. Talán félkörben húzódik, mintegy 300×100 m-es körzetben találtuk gyéren a cserepeket. A lelőhely kiterjedését 250×100 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 160 m-t érint. A leletek őskori (neolit?) településre utaltak.

A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. április 1-jén adta át munkavégzésre. A humuszolást felügyelet mellett április 1-jén végezték. A gyökerekkel alaposan átszótt homokban régészeti jelenség foltját nem sikerült regisztrálnunk. Helyenként került elő egy-egy cserép, mely arra utal, hogy valahol a közelben lehet a lelőhely, de a tervezett nyomvonal azt nem érinti.

ISTVÁNOVITS ESZTER

459. Vásárosnamény, Urbéri- és Lejtősi-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Á

2008. január 29-én terepbejárást végeztünk bioerőmű építését megelőzően. A Lejtősi-dűlőben, a Tisza Tsz. volt telepe mögötti, attól DNy-ra eső területeket vizsgáltuk meg, melyeket érint a MOL 2008-as vezetékfektetési beruházása is. A 114,8 m magasságú, magassági ponttal jelölt domb és annak környéke lelőhelynek bizonyult. A területen obszidiánpengéket, őskori, és Árpád-kori(?) cserepeket találtunk. Mérete 280×210 m. Kevésbé intenzív telepre utal.

LUKÁCS JÓZSEF – L. NAGY MÁRTA

460. Vát, Rátka-patak keleti oldala

(Vas megye) B, Ró

A 86. sz. főút tervezett nyomvonalának 89+250–89+500 km-szelvényébe eső 1. sz. lelőhelyen 2008. szeptember 1. és november 28. között végeztük a megelőző feltárást: 12 324 m²-en 1350 objektum került elő.

A harangedényes kultúra feltárt telepjelenségeinek többsége cölöplyuk, melyekből a kisszámú állatcsont és finomkerámia mellett általában durva, kézzel formált, házikerámia kisebb töredékei kerültek elő: ujjbenyomkodásos lécdísszel, szalagfüllel és fogóbütyökkel. Egy kisebb gödörben vagy cölöplyukban egy töredezett, gömbös testű, vöröses színű, szalagfüles, lécdíszes edényt találtunk, tetején egy kisebb méretű, szürkés edénnyel. Valószínűleg sír, ezért in situ emeltük ki. A nagyszámú cölöplyuk mellett feltártunk a felület Ny-i részén egy sekély árkot, NY-i oldalán nagyméretű, szabályos távolságokba rendezett, kerek vagy lekerekített négyzet alakú gödrökkel. Egy földbe mélyített téglalap alakú ház, néhány cölöpszerkezetes felszíni épület és kisebb méretű gödör, ill. gödöralj köthető a kultúrához.

A harangedényes kultúra jelenlétét egyértelműen az egyik cölöplyukból előkerült vörös színű, finom soványítású, sávokban díszített tipikus harangedény töredéke bizonyítja. A kísérő kerámiák közül egy bögre perem- és oldaltöredékei külön kiemelendők, a vállon kerek benyomkodott díszítés-sávokkal.

A római korra 2 nagyméretű kút és egy sekély, téglalap alakú épület utalt. Mindkettőből nagy mennyiségű finom és durva római kerámia (többek között egy amphora alja és két füle) és kevés másodlagos helyzetben levő bronzkori kerámia került elő. Az egyik kútban megfigyelhető volt a faszerkezet lenyomata is. A két kút bontását – az időjárási helyzet miatt nem tudtuk befejezni, ezek tavaszra maradtak.

Munkatársak: Radics András vezető régésztechnikus, Faiszt Szabina, Binder Hajnalka, Vágusz Anina és Takács Tibor régésztechnikusok.

DOBOZI ÁGNES

461. Velem, Jókai utca (Hrsz.: 922)

(Vas megye) R

2008. szeptember 8-án a tervezett csatorna helyén, annak 60 cm széles árkában, a község főutcájától mintegy 100 m-re, kb. 70 cm mélységben egy régészeti jelenséget vágta át munkagéppel. Az objektum a metszetalban jól kivehető, kb. 1,5 m széles és 70 cm mély, lekerekített aljú volt, barnásfekete elszíneződésként mutatkozott. A ki-termelt földből rézkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Farkas Csilla, Szilasi Attila Botond.

NAGY MARCELLA

462. Veresegyház, Szent-Györgyi Albert utca 2.

(Pest megye) B

2008. szeptember 19–24. között megelőző feltárást

végeztünk 495 m²-en. Összesen 10 régészeti objektumot figyeltünk meg, amelyeknek egy része biztosan őskori, bronzkori telepjelenség. A terület domborzati viszonyai jelentősen eltértek a jelenlegi állapotoktól: a feltárási szelvény É-i részén a sárga altalaj 65 cm mélységben jelentkezett, a terület D-i részén viszont 150 cm mélységben. A régészeti objektumok főleg a szelvény D-i felében kerültek elő. Közülük 6 gödör, 4 árok. Két árok betöltéséből kerültek elő bronzkori edénytöredékek: durva, vastag falú házikerámia, vékony polírozott peremtöredék, valamint állatcsonttöredékek. A lelőhely minden kétséget kizáróan folytatódik D-i és K-i irányban; a szelvénytől É-ra fekvő területeken az újkori bolygatás valószínűleg elérte az őskori lelőhely szintjét és részben megsemmisítette azt.

A leletanyag a szentendrei Ferenczy Múzeumba került.

Munkatárs: Zimborán Gábor.

RAJNA ANDRÁS

463. Versend, M60–94 lelőhely

(Baranya megye) A

A tervezett M60 sz. út és a hozzá kapcsolódó csomópont (bólyi leágazás) nyomvonalát érintő lelőhely megelőző régészeti feltárást 2006. és 2007. évben végeztük el. 2007-ben Versend és Bóly között az 57. sz. úttól D-re, egy ÉNy–DK-i irányú vízfolyás melletti dombtetőn és a magaslat KDK-i, patak felé néző lejtőjén nagyobb kiterjedésű avar temetőt találtunk. A feltárt 829 sír nem jelentette a temető teljes egészét, a temetkezések a nyomvonal szélétől mind a DDNy-i, mind pedig az ÉÉK-i irányban tovább folytatódtak.

2008. június 18. és július 11. között feltártuk a temető nyomvonalon kívüli részeit. A nyomvonal két oldalán megnyitott összesen 2634 m² nagyságú területen 258 régészeti korú objektumot tártunk fel. Többségük, 246 db a közép és késő avar időszakra keltezhető temetkezés volt. A 2007–2008-ban feltárt temetkezések száma ezzel elérte az 1077-et. A sírok mellett 5 gödröt, 3 árkot, 3 cölöphelyet és egy kutya csontvázát bontottuk ki. Ezen telepobjektumok egy része szintén az avar temetőhöz köthető (temetőárok, sírokra ráásott gödör). A nyomvonalról É-ra található szelvényrészben a tavalyi évhez hasonlóan a sírok DNy–ÉK-i tájolásúak voltak, míg a temető utolsó 3–4 sírsorában, az ÉK-i részben a Ny–K-i tájolás a jellemző. Ez utóbbi területen jóval több temetkezés esetében sikerült megfigyelnünk a korabeli rablás nyomát. A temető szélét jelezte, hogy a temetkezések közül sok volt a gyermeksír, illetve a felnőtt sírok is viszonylag sekélyen feküdtek. Ugyanezeket a jelenségeket figyeltük meg a nyomvonalról D-re található szelvényrészben is, azzal a kis eltéréssel, hogy az itt található temetkezések tájolása a D–É-i irányban hajlottak el. A sírok többségében egyszerűbb mellékletek (leggyakrabban vaskés, vascsat) kerültek elő. Számos női sírban figyeltünk meg különböző típusú

fülbevalót, a nyakat körülölelő gyöngysort (szemesgyöngy, ikergyöngy, dinnyemag alakú üveggyöngy). A gyermeksírokban a leggyakoribb mellékletet szintén a gyöngyök és vaskések alkották. Több esetben figyeltünk meg medencére helyezett tojást. A temető szélén, közvetlenül a temetőárok mellett, az 1443. sz. sírban eltemetett kisgyermek derekát fémveretekkel ellátott öv díszítette. Lábához útravalóként 2 edényt helyeztek. A közvetlenül mellette fekvő 1444. számú gyermeksírban varkocsszorító, valamint lábhoz tett kerámiaedény volt. A férfisírok leggyakoribb melléklete a vaskés, illetve vastőr és a vascsat volt. Két temetkezésben találtunk fegyvert, az egyikben bárdot és 8 db nyílcsúcsot, míg a másik sírban szintén egy bárd feküdt. Hét temetkezésben dokumentálhattunk bronz- és ezüstveretekkel, kis és nagy szíjvéggel, valamint övcsattal díszített, többnyire mellékszíjas övet. Néhány esetben bőr- és textilmaradványokat is sikerült megfigyelnünk. Az övek között egyaránt előfordult préselt, lemezből kivágott és öntött típus is (többségük öntött volt).

VARGA SÁNDOR

464. Veszprém, Kádárta

(Veszprém megye) B

2008. július 17-én megelőző feltárást végeztünk a 2642/51 hrsz. telken. Az ismert lelőhelyen 2006-ban vilányvezeték ásása közben régészeti jelenségek kerültek elő. A leletmentést próbafeltárást követte, megkutattunk minden telket egy-egy árokkal a régészeti fedettség feltérképezése érdekében.

A megkutatandó alapárok 50 cm széles, 1 m mély. Megtaláltuk a korábbi próbafeltárást során ásott árkaikat. Az épület É-i zárófalának alapárkában előkerült egy 4 m széles, 1 m mély be-ásás kevés késő bronzkori leletanyaggal.

REGENYE JUDIT

465. Veszprém, Szent Mihály székesegyház

(Veszprém megye) R, B, Kö

2008 nyarán és őszén feltárást végeztünk a székesegyház É-i mellékszentélyének környezetében létesítendő gázcső árkanak nyomvonalán, a szentély ÉK-i oldalánál létesített új lépcső helyén. Nagyobb felületre csupán az ideiglenesen elbontott D-i sekrestyelépcső helyén és annak előterében végzett ásatások terjedhettek ki, így egyelőre csak ezek hoztak értékelhető eredményeket.

A korábbi falkutatások (Tóth Sándor) eredményeképpen tudható volt, hogy a 11. századi székesegyház keresztházzal rendelkezett, és feltételezhető volt az is, hogy az 1980-as évek ásatásai (Kralovánszky Alán) során előkerült falak egy része is ehhez sorolható. Ebben az évben feltárhattuk a D-i keresztház további falait, és igazoltuk, hogy K felé félköríves apszissal rendelkezett. Ennek alapozásában másodlagosan behelyezett, egyik oldalon vakolt falazókövek is voltak, melyek egy korábbi épület